

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MAFTUNA SOLIEVA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2016/1562)

Karar Tarihi: 15/5/2020

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan	: Kadir ÖZKAYA
Üyeler	: Engin YILDIRIM Rıdvan GÜLEÇ Recai AKYEL Yıldız SEFERİNOĞLU
Raportör	: Sinan ARMAĞAN
Başvurucular	: Maftuna SOLIEVA ve diğerleri (bkz. ekli tablo)
Başvurucular Vekili	: Av. Ferdi AMCA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; idari gözetim altında tutmanın hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının, tutulma koşulları nedeniyle kötü muamele yasağının, idari gözetim kararına itiraz kabul edildiği hâlde lehe vekâlet ücretine hükmedilmemesi nedeniyle de adil yargılanma ve mülkiyet haklarının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Ekli tabloda sıralanan başvurulara ait başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra başvurular Komisyonlara sunulmuştur.

3. Komisyonlarca başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Başvurucular, bireysel başvuru harç ve masraflarını karşılama imkânlarının bulunmadığını belirterek adli yardım talebinde bulunmuştur.

5. Ekli tabloda numaraları belirtilen başvuru dosyalarının konularının aynı olması nedeniyle 2016/1562 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine ve incelemenin bu dosya üzerinden yapılmasına karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

6. Başvuru formları ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

7. Çeşitli ülkelerin vatandaşı olan başvurucular, farklı tarihlerde idari gözetim altına alınmış ve farklı geri gönderme merkezlerine konulmuşlardır.

8. Bazı başvurucular idari gözetim kararlarına karşı yetkili sulh ceza hâkimliklerinde itiraz yoluna başvurmuşlardır. Yetkili sulh ceza hâkimliklerince bu itirazlardan bazıları kabul edilmiş ve ilgili başvurucuların salıverilmelerine karar verilmiştir. Ancak itirazı kabul edilen bu başvurucular lehine vekâlet ücretine hükmedilmemiştir.

9. Tüm başvurucular muhtelif tarihlerde geri gönderme merkezlerinden salıverilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

10. İlgili hukuk için bkz. *T.T.*, B. No: 2013/8810, 18/2/2016, §§ 22-25; *B.T.* [GK], B. No: 2014/15769, 30/11/2017, §§ 19-38.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

11. Mahkemenin 15/5/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talepleri Yönünden

12. Adli yardım talebinde bulunan başvurucuların başvuru giderlerini karşılayabilecek ölçüde mal varlıklarının bulunmadığı ve taleplerinin dayanaktan yoksun olmadığı anlaşılmış olup 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 334. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca adli yardım taleplerinin kabulü ile yargılama giderlerini ödemekten geçici olarak muaf tutulmalarına karar verilmesi gerekir.

B. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkı ile Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Anayasa Mahkemesi *B.T.* başvurusunda idari gözetim altında tutulma yerlerinin yönetim, denetim ve işletilmesinin İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülen bir kamu hizmeti olduğunu, 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesine göre idari işlem ve eylemlerden dolayı kişisel hakkı doğrudan etkilenenlerin idari yargıda tam yargı davası açabileceğini, teorik düzeyde mevcudiyeti tespit edilen bu yolun -sırf bilgi eksikliği nedeniyle- fiiliyatta hiç işletilmemesinin etkisiz olduğu biçiminde yorumlanamayacağını belirtmiş ve yabancının salıverilmesi hâlinde etkili hukuk mekanizmasının tam yargı davası olduğunu ifade etmiştir (*B.T.*, §§ 45-58).

14. Anayasa Mahkemesi aynı başvuruda, idari gözetimi sona erdirilen başvurucuların hukuka aykırı olarak idari bir kararla özgürlüklerinden yoksun bırakılmaları nedeniyle uğradıklarını öne sürdükleri maddi ve manevi zararlarının karşılanması bakımından başarı şansı sunma, yeterli giderim sağlama kapasitesini haiz ve ulaşılabilir olduğu görülen *tam yargı davası* yolu tüketilmeden yapılan başvuruların incelenmesinin bireysel başvurunun *ikincil niteliği* ile bağdaşmadığı sonucuna varmıştır (*B.T.*, § 73; *A.A.*, B. No: 2014/18827, 20/12/2017, § 37).

15. Anayasa Mahkemesi *R.M. ve diğ erleri* (B. No: 2015/19133, 17/4/2019) başvurusunda bir kez daha yukarıda yer verilen ilkelere bağlı kaldığı vurgulamıştır (aynı kararda bkz. § 31). Başvurucuların geri gönderme merkezinde tutulmaları nedeniyle kötü muamele yasağı ile kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiaları bakımından açıklanan ilkelerden ayrılmayı gerektiren bir husus bulunmamaktadır.

16. Açıklanan gerekçelerle başvurunun diğ er kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğ una karar verilmesi gerekir.

17. Bununla birlikte bu aşamada oluşan durum nedeniyle mevcut başvurular yönünden işbu kararın ardından açılması muhtemel idari davanın süresine ilişkin olarak bir hususun açıklığ a kavuşturulması zorunluluğ u hasil olmuştur.

18. Öncelikle vurgulanmalıdır ki idari yargı yerlerinde açılacak davaların süresine ilişkin koşulları incelemek ve idari davaların süresinde açılıp açılmadığını değerlendirmek ilgili mahkemelerin takdirindedir. Öte yandan inceleme konusu başvuruda olduğ u gibi *B.T.* kararındaki içtihat değişikliğ inin Resmî Gazete'de yayımlandığı 16/2/2018 tarihinden önce tam yargı davası yolu tüketilmeden, doğrudan Anayasa Mahkemesine yapılan müracaatların başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez bulunmasını müteakip açılacak davalarda dava açma süresinin derece mahkemelerince bu kişilerin mahkemeye erişim haklarının ihlaline neden olmayacak biçimde değerlendirilmesi gerektiğ ine de işaret edilmelidir (*B.T.*, § 59).

19. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile kötü muamele yasağı yönünden başvuru yollarının tüketilmemesine istinaden kabul edilemezlik kararı verildiğ inden anılan yasak ve hakla bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğ i iddiasının bu aşamada incelenmesine gerek görülmemiştir.

C. Lehe Vekâlet Ücretine Hükmedilmediğ ine İlişkin İddia

20. Bir kısım başvuru, sulh ceza hâkimliklerince idari gözetim kararına itirazlarının kabul edilmesine rağmen lehlerine vekâlet ücretine hükmedilmemesi nedeniyle adil yargılanma ve mülkiyet haklarının ihlal edildiğ ini ileri sürmüştür.

21. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluş u ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, anayasal açıdan önem taşımayan ve başvuru, önemli bir zarara uğramadığı başvuruların esastan incelenmeksizin reddedilebileceğ i hüküm altına alınmıştır.

22. Anılan hükümle anayasal ve kişisel önemden yoksun başvuruların esastan incelenmemesine imkân tanıyan ek bir kabul edilebilirlik kriteri getirilmiştir. Dolayısıyla diğ er tüm kabul edilebilirlik kriterlerini taşısa hatta esas hakkında incelemeye geçildiğ inde ihlal kararı verilebilecek nitelikte olsa bile kanunda belirtilen nitelikteki bir başvuru kabul edilemez bulunabilecektir (*K.V.* [GK], B. No: 2014/2293, 1/12/2016, § 55).

23. Somut olayda başvuru, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre lehlerine vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiğ ini ileri sürmüştür. Başvurucuların iddiasının özü mahkemeye erişim ve mülkiyet haklarının ihlal edildiğ ine yönelik olup başvuru tarafından dile getirilen şikâyetlere benzer şikâyetlerin Anayasa Mahkemesince daha önce incelendiğ i ve ilgili Anayasa kurallarının yorumlandığı anlaşılmaktadır.

24. Takdir edilmeyen vekâlet ücreti nedeniyle başvuruçuların içinde bulunduğu kişisel koşullara göre kendilerine ciddi anlamda zarar verdiği ve kendileri için ne denli önemli olduğu hususunda herhangi bir açıklamalarının olmadığı da gözetildiğinde önemli bir zarar olduğu kanaatine ulaşılamamıştır (benzer bir değerlendirme için bkz. *Daygınat Magomedzhamilova ve diğerleri*, B. No: 2015/516, 20/3/2019, § 41).

25. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın yorumlanması ve uygulanması açısından önem taşımadığı gibi başvuruçuların da önemli bir zarara uğramadığı sonucuna varıldığından anayasal ve kişisel önemden yoksun olduğu anlaşılan başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinde bulunan başvuruçuların taleplerinin KABULÜNE,

B. 1. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Lehe vekâlet ücretine hükmedilmediğine ilişkin iddianın *anayasal ve kişisel önemden yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyete neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvuruçuların yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAFA TUTULMALARINA,

D. Diğer başvuruçular tarafından yapılan yargılama giderlerinin başvuruçular üzerinde BIRAKILMASINA 15/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU